

J E L E N K Ö R.

79. szám

Pest, szerda. October 3dikán.

1832

Tartalom: Magyarország (kinevezések. Híradás a' m. tudós társ. részéről. Jolsváról level. Szentai ünnep. Kir. kamarai tudósítás). Ausztria (Elöléptetések a' cs. kir. hadiseregnel). Anglia. Franciaország (Gen. Ramorino és a' braunschweigi hg. Ministeriumi dolgok. Sémonville. Berry hgné pörbe idéztetik). Németország (Szövetségi végzés az ályomtatás ellen. Würzburg). Belgium. Olaszország (Mutatvány helyek a' papa encyclicájából; folytatás). Portugália (A' két fél hadereje. Elmékedés). Amerika. Elegyhírek. Gabonaár.

MAGYARORSZÁG.

Királyi Felségünk aug. 25kén költ cabinet legfentebb irata szerint Mariássy András báró, cs. kir. val. kamarás és hadtárnokot, val. b. t. tanácsnokává méltóztatott kegyelmesen kinevezni, 's ez iránt teendő hitét szeptemb. 16ikán kegyeskedett felséges kezeiben elfogadni.

Felséges királyunk Marmaros megye főispánjává vajai gr. Vaj Ábrahám cs. kir. 's Bereg megye eddigi főispáni helytartóját; Ugocsa vmegye főispáni helytartójává Ragályi Ábrahám kir. tanácsnok 's Torna vmegye eddigi első alispánját, méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

H í r a d á s

(a' magyar tudós társaság részéről).

Kit a' mult Martzius 24ikén 1832ben költ és ezen ujságnak 24ik számában álló jutalomhirdetés felbuzdított volna költőink közül, tudtára adatik ezennel, hogy az eredeti szomorújáték készítésére határozott esztendő, 1833nak Martziusa 24ikén telik bé 's eunel fogva dolgozását, egyenesen alólirthez azon emittett napra ne sajnálja beküldeni. Tudni való, hogy a' költő nevének lepecsételt levélben kell titokban jöni 's ennek a' kézirat-hoz tartozására egy jelmondás intsen, melly a' munka cím lapján 's a' lepecsételt levélben is áll.

Ujra emlékezetbe hozatik, hogy 1832ben Martzius 24ikétől, 1833ban Martzius 24dikéig szomorú vagy érzékeny játék irásának esztendeje levén, most csak illy nemű munka lesz elfogadva. Vigjáték' esztendeje majd 1833ban Martzius 24ikén kezdve 1834 Martziusának 24ikéig lesz, 's az ollyant akkorra fogja bekívanni a' társaság. A' kié tehát azon

már hozzám küldött illy című eredeti vigjáték: Fősvény többet költ, látni fogja annak ideje előtt történt beadását, mert vizsgálat alá az, csak 1834 Martzius 24ikén túl kerül, 's így, ha tetszik, még addig magáboz veheti tőlem. Két szomorú játék pedig, melly Erdélyből érkezett már hozzám, megkívántató jelmondás és pecsétes levél nélkül lévén, ennek, rend kedvéért a' szerzőtől pótlását várom. Egyébiránt, hogy a' magyar tudós társaság Igazgatósága minden esztendőre 100 darab aranyat tett ki, majd szomorú vagy érzékeny játék, majd vigjáték jutalmául, az a' felől szóllott első hirdetés értelmében, már tudva vagyon. October 2dikán 1832.

Döbrentei Gábor Titoknok.

Lakik Budán, Váralja, pistori ház, 8lik szám.

Jolsváról sept. 25ikén: Mióta a' murányi uradalomba 1831 év alkonyán törvényesen beiktattott Coburg-Gotha Ferdinand hg. ó Magassága, több jeleit adá annak, hogy a' kinek elhunytával megnyeré a' terjedékeny birtokot, annak polgári dicsó erényeit is kebleben kívánja hordani. Ennek köszönhetjük már, hogy városunk piaczn egy nagy 's pompás templom, olly formára mint a' vácsi, a' réginek helyén, melly az 1829diki irtóztató tűzveszély által használhatlanná lón, ó hgi Magassága költségén emelkedik. Tegnap szentelé meg főtalpkövet Scitovszky János roznyói megyei püspök ó Meltósága, két ölnyre emelt falai közt pedig püspöki szertartással isteni tiszteletet tarta, melly alatt a' nép a' Rozsnyóruul hozatott hangászok zengedelmi kísérete mellett magyarul énekelt, ezután a' püspök ur hathatós magyar beszédet mondott a' templomok érdemeiről; hogy pedig e' nap nem csak a' városi katolikus közönségre,

hanem egyesekre nézve is emlékezetes maradjon, a' bérnálás és házasság szentségét is kegyes vala kiosztogatni mindenütt ajtatos tanításokkal rekesztvén be a' szertartást. A' talpköbe három rendbeli latán irományok (még most is latán!) zártak, a' mostankor legnevesb történeteit 's személyeit, különösen pedig e' vidéket 's magyar hont érdeklőket foglalók, e' felett több rendbeli idei arany 's ezüst pénzdarabok, köztök a' két utóbbi koronázaskori emlékpénzek is.

Szentárol (Bács vmegyéből) sept. 26-án: Az egész keresztyén világ előtt örvendetes emlékezetű sept. 11-két sz. mezővárasunk községe az idén hármassal örömmel ült e: t. i. mint ünnepét azon fényes győzdelemnek, melyet seregeink várasunk mellett e' napon 1697ben Eugenius sabaudiai herczeg vezerte alatt a' dulakodó törökön vettek; mint e' vi napját az itt rendkívül dühösködött göresvezély megszüntének; 's végre mint felszentelese napját az épen felépült városházának; e' végre hálás áldozatok mutattak be a' Gondviselésnek mind a' két hitféli sz.egyházban, az új városház pedig szokott illő szertartással felszenteltetett. Minthogy az idő éssős volt, a' község nem ünnepelheté e' napot szokása szerint azon tiszai szigeten, melly, minthiszük a' vízbe fult török ellenség testéből halmosult, hanem az új tanácsház tágas terében vendéglék meg 70nél többen magokat, mozsár durrogás és szokott áldomás-pohár írtés közben, estve pedig szabad bemeneteli vig táncmulatság tartatott.

(Kir. Kam. tudósítás).

Stóhr Károly, concipista az erd. kir. thesaurariusnál, meghalt.

AUSZTRIA.

A' cs. kir. hadiseregnél következő tisztbeli előléptetések történtek: Lederer Ignác báró, mint már említők katona-főkormányzó lón Magyarországon; Baillet de Latour gr. altábornagy 's meghatalmazott a' frankfurti német szövetség-gyűlési katona-közép-bizottságnál, János cs. kir. főherczeg helyettese lón a' general-genie-igazgatóságban; Langenau Friderik báró, altábornagy 's osztályos general, a' gallicziai hadi főkormányhoz helyeztetett,

mint kormányzó a' latere; Mandl Ferencz, general-örnagy, pattantyuság kormányzó lón, a' német szövetségi erősségben Mainzban; Chimani Antal báró várkormányzóvá Aradon; altábornagyokká general-örnagyokból: Mesemacze József, Csprich Ferencz báró, Prohaska Ferencz báró; Berger János báró, egyszersmind hadi főkormányzó Tyrolban, és Wernhardt Pal báró; altábornagyokká ezredességből Falkenhayn Gyenes gr., Droste József báró; Nobile di Ré János, Drasenovich Mihály, Sonntag Venczel, Loen József báró, és Menninger József báró; ezredessé a' ezredességből: Bienefeld Ferencz, és Negroni di Ello Antal; alezredessé őrnagyokból: Chiolich Károly, Wardener Ágoston báró, Pichler Ferencz, Werlau Károly báró, és Lenk Jakab báró; őrnagyokká kapitányságból: Bolza Filep, egyszersmind adjutans a' hadi főkormányznál Banatban, Reinhold Benno, Gerold József, Eberan Sándor, Wimpffen Keresztely báró, Reichenbach Móricz, Pitschaft Friderik, Suplikatz István, Schöone Mihály, Simbschen Ferdinand báró, Desfours Károly gr., Liechtenstein Ferencz hr., Schimonn János, Habliczek Aloiz, Bredy Hugo, Schott Friderik, Bordegni András, és Gorizutti József báró. Sontagh Ferencz alezredes a' 3ik számú pattantyú ezrednél commandansa lón a' bombardier-testnek; Simunich Boldizsár alezredes kormányzója lón a' Tuschl gránátos osztálynak. Nyugalmaztattak: Mayer János, Hagemann Antal, Hoffmann Friderik general-örnagyok; Luxer Péter ezredes; Balz György, Thuschl Tadó, Brandhuber János, Pielstiker Lajos alezredesek, az utólsón kívül mindnyáján ezredesi czímmel; Ende Károly, Pichler Vilmos gr., Liubimiresko György, Schiavuzzi Bernhard, Dalquen Ödön őrnagyok, alezredesi czímmel; Philippovich Mátyás, Schumarszky Szaniszló, Weigl Ferencz, Weisz Ferdinand báró, Tige Károly gr. és Rudnyák Lajos őrnagyok; Gureczky Károly báró, Lamatsch Pál, Schwaeger Vilmos, Baravalle József, Asboth Károly, Eichinger József kapitányok mindnyáján, őrnyi czímmel; Erdmann Rudolf báró és Ballieux Sándor nyugalmazott őrnagyok nyertek alezredesi cí-

met, valamint Mylius Fridrik nyug. kapitány őrnagyit. Külrendeket 's legfentebb engedelmet azokat viselhetni, nyertek: Hartmann Prokop gr. general-őrnagy, Standeisky József gyalog-, 's Moll János báró lovag-kapitány, az első a' Parma herczegségi Constantin sz. György-rend nagy, a' két utóbbi pedig kis keresztjét; Majoli János főhadnagy, és Steiner Reimund gy. zászlótartó a' pápai sz. Gergely-rend kis keresztjét.

A N G L I A.

Don Pedronak vonakodása, úgy mond a' Courier, spanyol patriotákat fogadni seregei közé, több journalban erősen gáncsoltatott, mi úgy hisszük igazságtalanul. Mellőzven is a' rögtön veszedelmet, melly don Pedrot, ha constitutionalis spanyolok volnának táborában, a' spanyol seregektől fenyegeté: nem kell 's nem lehet a' két ország lakosi közötti vetélkedést 's nemzeti kényes büszkeséget szemeink elől elveszteniünk. General Mina neve a' spanyol földön magusi hang, melly az ottani patrioták kebelét lángra gyújtja; de Portugáliában e' névnek bájereje elenyészik, 's Mina Portugáliában vezérkedve, nem egyéb többé vándor kalandhósnél. Azért mi igen bölesnek tartjuk don Pedro azon tettét, hogy a' constitutionalis Spanyolok segédelmét Portugália megszabadítására elmellőzé, mert így a' legügyesebb módon kivett minden ürügyet a' spanyol kormány kezéből, Portugália ügyeibe egyenest vagy mellékesen avatkozhatnia. — Oportói, legutolsó tudósításaink szerint don Pedro arra határozá magát, mi nekünk a' mostani körülmények között legokosabbnak látszik. Nem akarja ó olly kised erővel (don Miguel sokkal számos seregét megtámadni, ó inkább állása (Oporto) erőségében 's kised serege [szilárdságában bizik 's elvárja bekén, míg szándékát magok Portugáliának lakosi munkásabb részvétellel segélenedik, a' minek valóban naponkint több több jelensége látszik. Legjobb barátja dona Maria ügyének az idő; ha a' regens (don Pedro) a' telet Oportóban kihuzhatja, úgy az ország másod fővárosának e' birtoka 's az angol kormánynak leánya ügye iránt hajlandó indulatja neki (don Pedronak) olly moralis

(szellemi v. erkölesi) erőt nyujt, melly végre bizonynyal győzni fog.

A' jamaicai ujság következő hirdetményt adá a' mult jul. 31iken: Fel vagyunk hatalmazva tudtára adni a' jamaicai (Antillák—) kereskedőségnek, hogy Veracruzban és Tampicoban (Mexico) támadás ütven ki, e' tájakra a' britt érdekek és kereskedés védelme végett Sapphir és Hyacinth királyi hajók küldettek el. Ez utóbbi onnan Angliába fog evezni. —

FRANCZIA ORSZÁG.

General Ramorino a' Messengerbe sept. 16ikán iktatott levele által ellene mond azon hurnek, mintha ó Károly br. hggel egyezésre lepett vagy előre már 50.000 francot fel is vett volna. O úgy mond soha semmi háznak interesseje végett egy egész status elnyomására össze nem eskütt; ó csak a' népek függetlenségeért harczolt 's fog harczolni.

A' braunschweigi herczeg (Károly) kényszerített elutazásáról így ir a' Messenger: A' herczeg ma reggel, sept. 18dikán, fogattatott el. Palotája két kapura nyilt, egyik a' Boulevard de Capucins, másik a' Rue neuve St. Augustin felé. Reggel 6 órakor már városi órök 's egy hintó állott az utcában, a' Boulevardon pedig a' politiabiztos és emberei. A' fő kapu még be volt zárva 's várakozni kellett. Azonban jön a' Gazette Médicale (Orvosi ujság) hordozója, kopog, 's a' mint kinyitják neki, hogy az ujságot beadhassa, utana nyomul a' politiabiztos is, és egyenesen a' hg szobájának tart. Az inas beereszté őt az előszobába, de a' herczeg, ki innen az inas által felszólittatott, felöltözni és kijönni nem akart. Erre lakatost hittak, ki a' hálószoba ajtaját kinyitotta, 's a' biztos elolvasá itt az utparancsot. A' herczeg váltig protestált, de a' szemlátomást nagyobb erőnek, melly kétségkívül teljesíté vala kötelességét, ellen állani nem akart, 's beülvén a' hintóba, 7 óra tájban, jó kíséret alatt Helvéczia felé elutazott. — A' hg hihetőleg Bern cantonban fog tartózkodni, hova magát vitetni kívánta 's a' hol minden esetre kedvezőbb bánást reménylhet mint például Baselben vagy, Neuf-schatelben. — Utóírás: E' pillantásban azt

beszélük, hogy az exherczeg Pontarlier-n keresztül Bas el cantonba vitetik. Mi azt hisszük, hogy a' hg Bernt fogja választani; Bas el neki nem biztos hely. Itt felette keményen bánnak az idegenekkel, 's ha valamely nagyobb hatalmasság az idegent visszakíváná, ők hamar kiadnák.

Mintegy hatvanan a' Parisban tartózkodó követek közül sept. 26ikán a' követkamara ujon épült ülésteremébe menvén próbát tettek, mikép hangoztatja ez a' beszédet. Száz katonát 's több elmenőt híttak be az üres helyekre, Delaborde és de Tracy urak felléptek a' szószékre 's valamit declamáltak. A' szála igen jó hangzatunak találtatott.

Azt beszélük, úgy mond a' Temps, hogy a' parlamenti ülések közeledtével hatalmasan kezdi magát viselni diplomatiánk. General Sebastiani megírta a' conferentiának, hogy a' francia kormány a' belga kérdés eldöntését tovább nem várhatja; mindenek előtt pedig sürgette a' general, hogy Antwerp fellegvára még a' francia kamarák egybegyülése előtt adassék ált, minthogy e' nélkül a' különben is igen megtámadott 's felig eloszlott francia ministerium a' kamarák előtt meg nem jelenhet. — Egyébiránt az ezen (francia) ministeriumban teendő módosítások iránt még semmisincs elhatározva. Legnagyobb akadály maga a' mód, a' mikép itt e' dologgal bánnak. Ha Angliában új ministerium képeztetik, a' király legelőbb is a' főministert választja meg, 's erre bizza aztán a' cabinet szerkezetét, nem aggódván semmit a' többivel. De itt minden tag iránt külön kell a' királlyal alkudni, 's természetesen a' politikai tekintetek embere nem esik mindenkör az udvar inyére. Dupin nem akar Montalivet-vel és Sebastiani-val szolgálni 's ez akasztotta most el az egész dolgot. Ezen utóbbi (Sebastiani) azt nyilatkoztatta magáról, hogy ő még képes, elég ép, a' ministerséget folytatni; de ha rá néz az ember, 's látja ezt a' behullott, szikár arcot, nehezen esik nem kételkednie. — Közte és Soult között, úgy szinte Dupin és Guizot között viszályok támadtak, mellyek a' ministerium szerkezetét még inkább nehezítik. A' doctrinai-

rek, Dupin ellen, egyesültek az udvari párttal, 's a' nagy zavarban már annyira voltak, hogy egyszer a' bal oldalt is megkínálák a' ministeriummal. Tracy urnak kellett ezen rész feltételeit közleni, de ezek nem fogadtattak el, 's most megint a' centrum két töredéke (Dupin és a' doctinairek) közt forog a' kérdés. — A' Journal des Débats (ministeri ujság) legújbban valamennyire nyilatkozni kezd 's a' talán jöhető neveket megemlíti. Neki ugymond olyan ministerium kell, mellyben a' kamarai többség minden árnyékolatának (elhatározott, uralkodó többség nincs —) képviselői egyesüljenek. Illyenek: Dupin, Guizot, Thiers, Montalivet, Soult, Bertin de Vaux, Human, d'Argout, Rigny. — Azonban a' journal megvallja, hogy ezen társításnak (combinatio) Dupin ur vonakodása áll ellen. —

A' mult napok egyikében tele voltak a' párisi ujságok bizonyos, igen fontos emlékirás hírével, mellyben igen bölcs 's csak beavatott által adható tanácslatok vannak az iránt, mikép juthatna X. Károly ismét 's minél biztosabban a' francia királyi székre. Ezt az emlékirást, úgy mondák, Sémonville ur, a' pairkamara nagy-referendariusza készítette, kiról híre volt, hogy egyszerre 's most, midőn a' kamarák egybegyülése olly közel áll, Nápolyba elutazott. — A' Journal des Débats ez utóbbi pontra azt jegyzi meg september 20ikán, hogy a' hir tévedésen alapul. Sémonville urnak (ki különben igen okos ember, 's XVI. Lajos óta minden kormánynak híve volt) csak egyik lakója utazott Nápolyba, maga ő folyvást Versaillesban van (Paris mellett). —

A' Poitiers- (Vienne megye, nyugot)beli kir. vádkamara fenyítő pört indított a' berryi hgné, Larochejacquelin gróf és grófné, Fauveau kisasszony, gróf Latour-Dupin 's még 24 személy ellen a' nyugoti megyékben gerjesztett nyugtalanságok miatt. A' berryi hgné (ki még nincs fogva) in contumaciam fog elítéltetni. — Ezen királyi törvényszék előülője, Parigol ur, elbocsátatását kérte.

A' Messenger a' berryi hercegnének midőn elszánt akaratjáról beszél a' Vendéet 's ba-

rátit oda nem hagyni, e' következő szavakat adja szájába: Ragadjatok el innen engem, vonjatok lábaimnál fogva, kötözzetek meg, akasszatok fel: meggyilkoltatásom a' végső bosszu lesz, mellyet ti rajtatok veszek!" — Ez, ugy mond a' Messenger, elakaszt, de kit? egy olly kormányt, mellynek se feje, se ereje, se plánja, se célja. Hivják csak a' városház (juliusi revolutio 1830) embereit a' ministeriumba, azokat, kik X. Károly kérelmére ezt felelek: már késő! ugy, felelek, a' herczegné nyolczad napra minden vérontás, fenyegetés, kémtartás nélkül hajóra ül 's titeket nyugton hagy. —

N É M E T O R S Z Á G.

A' német szövetséggyűlés sept. 6iki ülésében az írók és kiadók bátorítása végett az álnyomtatás (Nachdruck) károsítási ellenkövetkezőt határoza: Hogy a' német szövetségacta 18ik cikkelye szerint a' könyvirók (szerzők) és kiadók (Herausgeber und Verleger) jussai a' könyv- és műkereskedés tárgyaiban az álnyomtatás ellen biztosittassanak: legelőbb is azon principium megállapításába egyezzenek meg Németország felségei és szabad városi, hogy az álnyomtatás ellen hozott vagy még hozandó törvényes határozatok 's rendszabások alkalmazásánál ezentul minden különbség akármelly szövetségi status saját alattvalói 's a' többi, német szövetségben egyesült, statusok alattvalói között kölcsönösen 's az egész szövetség terjedelmében olly módon érintessék meg 's töröltessék el, hogy akármelly külön szövetségi statusbeli író és kiadó az álnyomtatás ellen a' többi szövetségi statusokban fenálló törvények védelmében az otthoniakkal egyiránt részesüljön. A' legfőbb és fő kormányok az ezen határozat végrehajtására szükséges rendeleteket meg fogják tenni, 's annak mikép tetteről, valamint általában az álnyomtatás ellen birtokaikban divatozó törvények 's rendszabásokról is a' szövetséggyűlést két hónap alatt tudósítani.

Ó kir. Magassága a' nassauai uralkodó hg. né sept. 20ikán szerencsésen fut szült.

A' würrzburg-városi választott polgár-

ság egyeteme a' mult sept. 19ikén azon végzést hozá: kéressék Ó Felsége, hogy a' würrburgi eddigi első polgármester, udvari tanácsos és doctor Behr, nyugalomba tétessék. Az eziránti küldöttség ugyanaznap Ó Felségéhez Aschaffenburgba elutazott.

BELGIUM.

Belga (sept. 17diki) ujságokban ezeket olvashatni: A' király tudtára adatta a' Lütich-városi igazgatóságnak, hogy az ottani kereskedőség által a' Maason leendő szabad hajózás iránt Ó Felségéhez benyújtott észrevételek, a' conferentiánál lévő belga meghatalmazottnak használat végett megküldettek. — Az ausztriai cabinet, ugy mondják, kinyilatkoztatta Hollandiának, hogy a' belga ügy iránt épen ugy fogja magát viselni, mint Anglia 's Franciaország. — Gróf Dietrichstein követül (Ausztria részéről) Brüsszelbe várattott, de ő csak ideiglen fogja e' hivatalt vinni, melly végkép báró Neumannnak, ki most a' conferentiának tagja, van szánva. Az észszakamerikai egyesült statusok követe szinte ide sept. 20ikára várattott. — Sept. 16dikán adattak legelőször ki Leopold király képét viselő 5 francos pénzdarabok. — A' becsületzászlók v. lobogók biztossága egy illyetköszönetül Paris városának végzett küldetni. — Lehon ur visszatért Parisba. — Belga követ érkezett Berlinbe. — Orleans francia kir. hg még is Brüsszelbe készült ('s el is indult) sept. 20ikán.

O L A S Z O R S Z Á G.

(Folytatása a' pápa encyclicája kivonatjának).

Bizony rossz volna 's azon tisztelettel, mellyel az anyaszentegyház törvényei iránt tartozunk, ellenkező, ha az általa behozott, fenytéket (disciplina) a' vélemények boldog szemtelenségével gyaláznók 's azt vitatnók, hogy az a' természeti törvény némelly alaptételeivel ellenkezik, hiányos és tökeletlen, vagy hogy a' polgári hatalomnak alája van veive. — 'S minthogy a' tridenti atyák (Concil. Tridentinum) szavai szerint világos, hogy a' szentegyház Jézus Krisztus és az ő tanítványi által tanított 's a' szent lélektől még ma is folyvást kap sugallásokat: való

ban igen izetlen és gonosz tett volna valami restauratiót vagy regeneratiót akarni az ő nyakára tolni, mintha ez az ő fentartatására 's erősbedésére szükséges volna, 's mint ha fel lehetne tenni, hogy az anyaszentegyház is gyöngeségnek, homályosodásnak 's más illyes emberi viszontagságoknak alája van vetve. Ezen igyekezet által csakugyan oda is czéloznak az ujitók, hogy egy új, emberi intézetnek vettessék alapja, 's épen az történeten, a' miről Cyprianus utálattal szóll, t. i. hogy a' mi isteni dolog, emberi anyaszentegyházzá változzék. — 'S itt már különösen felszólítjuk állhatatos buzgóságtokat azon felette gyalázatos összeesküvés ellen a' papinótelenség eltörlésére, melly mint tudjátok naponkint tovább tovább terjed, miután a' mi korunk legelvetemedettebb pseudo-bölcseivel néhány catholicus pap is szövetekezett, olyanok t. i., kik a' személyről, mellyet ábrázolnak 's a' hivatalról, mellyet viselnek, elfeledkezvén 's elragadva a' bujaság edesgetésétől, annyira mentek a' zabolátlanságban, hogy néhány helyt nyilvános kérelmeket nyújtottak a' fejedelmekhez több izben, ezen felette szent fenyték feldulatására. De valóban undorító dolog ezen olly szemtelen koholmányok felől még hosszabb beszéddel tartóztatnunk titeket, 's azért bizodalmasan ajánljuk vallásos buzgóságtoknak, hogy ezen felette fontos törvényt folyvást sértetlen fentartani, kivívni 's védelmezni teljes erővel igyekezzetek. — Ez után a' keresztények tiszteletes házasságára fordul figyelmünk, mellyet szent Pál nagy szentségnek nevezett az anyaszentegyházban és Krisztusban; — és pedig a' végett, hogy semmi se hozassék szóba vagy szokásba, a' mi annak szentségével vagy feloldhatatlanságával legkevesebbé is ellenkeznék. — (Itt ajánlja a' pápa az e' tárgy iránti, eddigi egyházi törvények sürgetését 's fentartatását).

(Vége következik).

PORTUGÁLIA.

A' londoni portugál követséghez szeptember 17ikéig újabb hir nem érkezett. A' hivatalos legújabb tudósítások szerint (ugyanazon napig) don Pedro serege, ide nem szá-

mitva az Angolokat és Francziákat, 11,600 főből állott. Az Angolok és Francziák újabbban 500zal szaporodtak (közöttök 160 lovas), minél fogvást az egész sereg akkor 13,000 emberre ment. — De a' tett rendelkezésekhez képest, ezen szám, mint már említettük, november előtt még 15,000re fog szaporíttatni. Új fővezér iránt még nem történt végzés. (Ramorino volt legutószor szóban). Don Pedro tetemes summa pénzt kapott Parisból. Az Oportoi borkereskedő társaság elosztásával sokkal nagyobb értékű bor háramlott a' constitutionalis kormány kezére, mint eddig tudva volt, de ez iránt csak az ujon kinevezett igazgató biztosság megegyezésével fog a' kormány rendelkezni.

Hermes gőzhajó által jött, Lissabonból septemb. 5iki, Oportoból sept. 6iki, tudósítások szerint don Pedro ereje akkor 12,000 tökeletes fenytékű katonából állott, 's élelem az Oportoi piaczon elég volt. Don Miguelnek 18,000re állott a' Dourotól éjszakra, 3000re délre. A' miguelisták egy 21 álgys batteriát akartak épen felállítani, Oporto lödöztetésére. Apró csatázatok folyvást estek, mellyekben mindig don Miguel vesztett. Sartorius a' Tajo előtt állott 2 fregáttal egy briggel 's 2 gőzhajóval, 's több igen szép értékű hajót elfogott (gecapert). Hajóinak egy része Oporto előtt szalonga, mellyekhez azóta még két, az ottani kikötőben felkészült hajó járult. Don Miguel hajóji akkor még a' cascacsi öblöcskében állottak, de utra készülve. —

A' francia követkamarának egyik tagja következő elmékedést küldte a' Messagerbe Portugáliának jelen állapotjáról 's különösen azon idegenkedés okairól, mellyel a' portugáli nép don Pedro és expedíciója iránt viseltetik: Paris, september 17dikén. Europa figyelme a' jelen pillantatban Portugáliára van függesztve. Az ezen országot illető kérdést nem annyira a' legitimitas kérdésének, hanem inkább olyannak tekintik, melly a' mostani politikai világot mozgató rettenetes vitával a' legszorosabban összefügg, minél fogvást annak megoldatását a' legfeszültebb figyelemmel várják. Én, megvallom, nem tartozom azok közé, kik a' dolgot ez itt kitett

szempontból tekintik. Akármiképen fejlőd is ki a' két testvér közötti harc, én azt hiszem, annak a' fenforgó europai nagy kérdésre épen semmi hatása sem lesz, 's ennél fogva semmi tartóztatson, véleményemet don Pedro expedíciójának eddigi resultátumairól egész részrehajlatlansággal kimondanom.

Midőn az ex-császár San-Miguelből, a' portugáli legitimitas egyetlen menekhelyéből kiindult, 's munkálatköre az azori szigetektől a' portugáli partokig terjedett, ellenébe menvén mind azon veszélynek, mellyel egy felől a' tenger, más felől az olly országba teendő kiszállás fenyegeté, mellyben neki egyetlen támaszpontja sem volt; akkor kétség kívül testvére (don Miguel) részén volt a' hadremény, 's neki csak azon politikai és erkölcsi combinatiók ígérhetek némi sikert, mellyekkel az illyes expedíciók járnai szoktak, különösen pedig annak alapos feltehetése, hogy elfogadására egy tetemes párt áll Portugáliában készen. Már ha az ó hadi munkálatai valóban ezen principiumból eredtek ki, úgy meg kell vallanom, hogy azok kivitelének módja eleitől fogva végig, mind ekkorig, fonák 's képtelen volt. Kifejtem magamat. — Illy esetben a' legelső tettek is oda kell vala érzélni, hogy a' kiszállás olly ponton történjen, melly legközelebb esik az ország azon pontjához, mellyen az előbbi kormány (don Miguel) iránti buzgás és elégedetlenség legkönnyebben 's leghathatósan vala gerjeszthető és gyámolítandó. Ez a' pont Lisboa vala, 's nem Oporto, melly utóbbi helyt 1828 óta a' támadásnak és contrarevolúciónak minden rugói zsibbasztva valának. Állítmányom igazságát mutatja a' következés. Alig ment egyetlen egy individuum a' constitucionalis seregekhez által. 'S valóban nem is lehet reményleni, hogy Oporto és vidéke lakosi magokat ujonnan veszélyeztessék, az ex-császárt egy olly sereg kíséretében látván közeledni, melly számra nézve alig haladá meg azt, melly a' várost 1828ban olly sietve, szaladva hagyá el, 's a' mire aztán itt olly keserűre fordultak a' dolgok. — Don Pedro fel fogja fedezni tévedését, látni fogja majd, noha

már későn az igazságot, mellyet ha egy pillantatig magába száll, már jóval ezelőtt ált. láthatott volna, annak igazságát t. i.: hogy sem neki, sem az általa hozott constituciónak Portugáliában legkisebb popularitása nincs. — Meg kell don Pedronak emlékeznie, hogy ó még gyermek volt csak, midőn a' Bragança ház egyéb tagjaival együtt Napoleon diadalmas fegyverei elől Portugáliát elhagyá. — Az ó azótai politikai pályáját ollyas történetek jelelék, mellyek épen nem valának képesek a' nemzet kedvezését részére hódítani. Különösen neve egy olly történettel vagyon kapcsolatban, melly által a' haza romlását minden Portugáli, legyen annak politikai vélekedése bármilyen, neki hajlandó tulajdonítani. Ez a' történet: a' tengertuli portugáli birtokok elesése, holott Portugália politikai legfőbb fontosságát azoktól kapá. Don Miguel mostani hadában több ezerezt szolgál, mellyek ezelőtt a' montevideo-, rio de janeiro- 's bahiai (még akkor portugáli) hadosztályokhoz tartoztak. Az ott kiállott szenvedéseknek, vesztett csatáknak, 's foglyoskodás alatti kínoknak emlékezete még forr ezeknek szívökben, 's don Pedro illy bosszúálló emberektől makacs és kérlelhetetlen ellenállásnál egyebet nem várhat. — Ezenkívül Portugáliában még ezerezen vannak, kik Brasilia függettségének kihirdetése után azon ország városinak utcáin vadállatokként üzettek, kintattak, 's a' legvirítóbb jóllétből, sőt gyakran fény és gazdagság öléből a' legnagyobb inasg szükeibe tolatnak. Mind ezek don Pedronak tulajdonitják sérelmeket, 's már magokban egy igen félelmes és hatalmas oppositot képzenek. Ha ide vesszük még, hogy don Pedro igen tetemes adóssággal terhelve 's egy gyűlölt — mert miképen érzene vagy becsülné ez a' nép a' szabad ember és polgár jusait? — constitucióval jó, melly azon felül idegen bayonettek hegyéről nyujtatik: ugy valóban nem nehéz a' vállalat kimenetelét ellátni, a' minthogy mindazok, kik a' portugáli nép érzésit 's előítéletit ismerik, a' nemzet nagyobb részének hozzá (don Pedrohoz) állását mindig képzelhetlennek hirdették. 's a' t. —

A M E R I K A.

Német ujságok e' levelet közlik New-Yorkból, aug. 18ikáról. Jóllehet itt a' cholera keményen pusztít, ennél még nagyobb inség fenyeget bennünket, t. i. a' polgárháboru. Tudva van minő keserűséget fakasztott a' délibb-statusokban a' tarif bizgatása. Délcarolinában most egy igen nagy gyülekezet készül a' végett, hogy a' congressusnak e' tarifot megállapító törvénye nem-adottnak nyilatkoztassék. Ha reá mehetnek, hogy Délcarolina ezen nyilatkozást tegye; ugy az unio fel van bomolva, 's a' szakadás minden következesit annál kevesebbé lehet felszámolni, mint-hogy akkor nem Délcarolina maga, hanem valamennyi rab-tartó status (slave holding states) áll ellenileg a' rabszolgáktól borzadó statusokkal. 'S ezen esetben megtörténhetnék, hogy a' rabszolgák bizgattatnának fel uraik ellen 's a' legszörnyebb vérengzés lépne a' béke helyére. A' délcarolinai congressuskövetek (mint említettük) beadák ez iránt nyílt vélekedésüket a' congressushoz, 's ez a' minden tekintetben fontos iromány előadja egyszersemind, csendes és meggondoló hangon, a' déli statusok minden panaszait, azoknak orvosoltatásokat sürgetvén. A' legközelebb jövendő el fogja ezen élet 's halál kérdést a' congressus felett dönteni.

ELEGY HIREK.

Lord Durham Berlinbe, Gróf Pozzo di Borgo Bécsbe érkeztek. — Würtembergi financzminister és statustanácsnok Herzog meghalt. — A' német irászság és journalismus rettenetesen szenved; a' stuttgardi deutsche allgemeine Zeitung eltiltatott, el a' hildburghausi „Volksfreund“, a' zweibrücki ujság, 's már előbb a' „rhein-

baierische Anzeiger“; dr. Eisenman a' bajor „Volksblatt“ szerkeztetője Würzburgban elfogatott. — X. Károly gróf Ponthieu név alatt 's Angoulême exkir. hg gróf de la Marne álnévvel és a' kis praetendens Hamburgba érkeztek (septemb. 21. délben). — Garnerin, híres léghajósné, a' minap Varsóban emelkedett fel, de midőn leereszkednék, esernyője (Fallschirm) egy nyárfa gallyaiban megakadt 's az asszony lezuhánván, karját eltörte. — Madame Bonaparte Lätitia beteg. — Tiflisben földrengés volt sept. 14ikén.

Krakó szabad status kormányza 's polgárai, mint az ottani ujság septemb. 10kéről írja, felbuzdultan azon érzéstől, mellyel ausztriai császár és magyar király Ó Felsege, mint statusuk magas oltalmazója boldogságát ohajtják, hallván azon veszedelmet, melly egy irtózatós merészlet által a' császár és király fenséges fia, 5ik Ferdinand, ifjabb magyar király Ó Felsege életét környelte, de egyszersemind az abból szerencsésen történt megmentetést, tiszta 's élénk örömeiket követségük által egy felírásban kívánták a' császár és király ó Felsegének megvinni; oda haza, a' Gondviselésnek hálaáldozatul sept. 9kére fényes szertartásu isteni szolgálatot rendelvén.

Valahára szorgosan látszik jmar a' francia ministerium a' nyilvános tanítási ügyben fáradozni, 's benne az annyira szükséges javításokhoz fogni. Az iskolák kormányzóihoz Parisban 's a' magyékben parancsolat ment, határozott tudósítást küldeni a' ministeriumhoz be a' felügyelősökre bizott iskolák 's tanítatás jelen állapotjáról; hasonló ment a' megyei praefectusokhoz; minden helységben leendő kisiskolák felállítása, 's az arra megkivántató költségekről való, vélemény adás iránt. —

A' gabonának pesti piaczi ára october 3dikán 1832.

Pozs. m. vto. gar.	legjobb	közepszerü	csékélyebb	Pozs. m. vto. gar.	legjobb	közepszerü	csékélyebb
Tisztabúza	140	126 $\frac{1}{2}$	120 $\frac{1}{2}$	Zab	33 $\frac{1}{2}$	32	30 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	100	93 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—
Rozs	56	55 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	Köles-kása	—	—	—
Arpa	57	53	50 $\frac{1}{2}$	Kukoricava	68	66 $\frac{1}{2}$	61 $\frac{1}{2}$

Szerkezteti Helme c z y. — Nyomatatja Landerer,